

også de mere kortfattede resumeer kan være med til at formidle resultater fra en forskningsproces, som endnu ikke er afsluttet men undervejs, eller hvis resultater publiceres andetsteds.

Udforskningen af kvinders liv i middelalderen har mere end anden kvindeforskning været tværfagligt orienteret, hvilket også skyldes det meget sparsomme kildemateriale. Blandt bidragyderne er foruden historikere en litterat, en antropolog og en teolog. Lise Præstgaard Andersen har en helt personlig tilgangsvinkel til sit indlæg, som er en slags kommentar til hendes bog »Skjoldmær« – en kvindemyte fra 1982. Det lykkes hende at gøre skjoldmømotivet både personligt og nutidigt. Vi præsenteres for den kildemæssigt vanskelige situation forskeren står i i arbejdet med kvinder i vikingetiden (Ingeborg Andersen), mens Inger Margrethe Jensen redegør for landskabslovene som kilde til kvinders stilling. Den historiske empiriske forskning som præsenteres, berører især kvindearbejdet men i forskellige perioder. Ud over empiri findes en enkelt længere teoretisk artikel. Susan Reynolds Whyte fremlægger en række antropologiske teorier omkring forholdet privat-offentlig, samt omkring det økonomiske system og kønssystemet, teorier som bliver meget brugt indenfor kvindeforskningen.

Det er en lille, men nyttig og varieret publikation Den danske historiske Forening her har været med til at udgive.

Bente Rosenbeck

KNUD J. KROGH: Erik den Rødes Grønland. Kbh., Nationalmuseets forlag, 1982. 266 s. Ill. 183 kr.

I sommeren 1982 fejrede man begyndelsen til den islandske bosættelse i Grønland, bl.a. ved udgivelsen af den foreliggende meget smukke bog. Hovedforfatteren er den kendte grønlandsarkæolog K. Krogh, og medforfatter er H. Bekker-Nielsen, som gengiver det norrøne kildemateriale. Bogen er oversat af F. Nielsen til moderne grønlandsk, således at der haves parallelle tekster på grønlandsk og dansk hele bogen igennem.

Det blev kun en lille del af kæmpeøen Grønland som islændingene lagde beslag på. Landnamnets udstrækning kendes bedst fra Ivar Bårdssons registrering af bispedømmet Grønland ved midten af 14. årh. Hans geografiske og topografiske oplysninger virker umådelig præcise; men alligevel har de lærde i vor tid betvivlet rigtigheden heraf. Imidlertid kan det ud fra det danske flyvevåbens instrukser til dets grønlandspiloter påvises, at Ivars geografiske oplysninger holder stik (se Paul Anckers afløsningsopgave, Kbh. Univ. 1982).

De efterhånden mange nutidige Grønlandsfarere kan ved hjælp af denne bogs fortrinlige kort og mange topografiske skitser let mødes med fortiden. Dertil er bogen veldisponeret og let tilgængelig også for den mindre indviede læser. Opgaven for bogens to forfattere var dels at vælge afsnit fra de skriftlige kilder og dels at gøre rede for de konkrete efterladenskaber og geofysiske forhold. Her er litteraturforskeren sluppet særdeles godt fra sin opgave, medens det synes mig, at arkæologen har haft en mindre heldig hånd i sin redegørelse for de endnu ikke afsluttede udgravninger omkring Brattahlíð. For omkring femten år siden skrev Krogh en lille, uprætentiøs bog Viking Greenland, og her virker hans fremstilling så inspireret. Man får en fornemmelse af, at noget af indlevelsen er sat til under

tyngden af alt det fine og fornemme i nærværende bog, ikke mindst det flotte tekniske udstyr. – Det er ellers sjældent, at de arkæologiske og de skriftlige efterladenskaber på så frugtbar måde har kunnet supplere hinanden som tilfældet er med nordboernes Grønland. I jorden her er bevaret en større samling af klædedragter end vel på noget andet sted i middelalderens Europa. Og som de dog var modebevidste i landet under polarstjernen – deres forbindelser med omverdenen må have været meget gode. Det er også i Grønland det vistnok største europæiske enkeltfund af skeletter fra middelalderen er gjort, idet henimod 150 sådanne er blevet afdækket på kirkegården ved Þjóðhilds kirke. Omstændighederne omkring kristendommens indførelse i Grønland optager bogens forfattere stærkt. I den islandske tradition har man opstillet en lignende model for Grønland som den vi kender fra Island, hvor den nye tro blev vedtaget ved lov i sommeren 999 på Olaf Tryggvasons foranledning. Imidlertid har Claus Olsen (i sit speciale ved Kbh. Univ. 1980) kunnet afvise både Olaf Tryggvasons og Olaf den helliges andel i kristningen af grønlænderne; den nye tro synes snarere at have vundet gradvis indpas i løbet af de første årtier af 11. årh.

Men hvad blev der af de stærke og velnærede grønlændere, som så sent som i 1410 holdt et stort bryllup i Hvalsø kirke med deltagelse af mange mennesker? Der tages i bogen afstand fra tankerne om, at befolkningen svækkedes og degenererede, eller at den blev tilintetgjort i kampe med eskimoerne. Afvisningen af den sidstnævnte hypotese synes at finde støtte i de mange eskimoiske sagn om det meget venskabelige forhold mellem Kalaalitter og Kavdlunakker (se Niels Kastfeldts afløsningsopgave, Kbh. Univ. 1976). – I Grønland var der netop gode betingelser for sameksistens, idet Kalaalitterne mest levede af havet medens Kavdlunakkerne især ernærede sig ved kvægavl. De økonomiske mønstre i ældre stenalder og i yngre jernalder byggede på hver sit element af moder jord.

Vikingetidens vidtstrakte landnam synes for det meste at have været gruppeforetagender. De største kendte landnamsledere var Göngu-Hrólfur af Normandiet og Erik den røde af Grønland. I den foreliggende bog er der sat både Eiríkr og Þjóðhildr en velfortjent bautasten: han som lod landet bygge, og hun som bidrog til at kristne folket.

Ólafía Einarsdóttir

Ælnoths Krønike. Oversat og kommenteret af ERLING ALBRECHTSEN. Efterskrift af Preben Meulengracht Sørensen. Odense Universitetsforlag, 1984. Ill. 90 kr.

På grundlag af M. Cl. Gertz's latinske tekstudgave fra 1908 i *Vitae sanctorum Danorum* har fhv. museumsinspektør, dr.phil. Erling Albrechtsen påtaget sig at give en nyoversættelse af Ælnoths bekendte skrift og udstyre den med kommentarer, der tager hensyn til de resultater, som arkæologer og historikere har nået siden 1894, da Hans Olrik for Selskabet til historiske Kildeskrifters Oversættelse oversatte krøniken i »Danske Helgeners Levned«, en for sin tid fremragende præstation, men den kan nok i dag føles lidt gammeldags i sprog og tone. Nyoversættelsens erklærede mål har da først og fremmest været at gengive Ælnoths kunstfærdige latinske tekst med de mange indvævede bibelcitater og hentydninger til den klassiske litteratur i et nutidigt dansk, lettere tilgængeligt for